ئەوانەی توونی بابا چوون

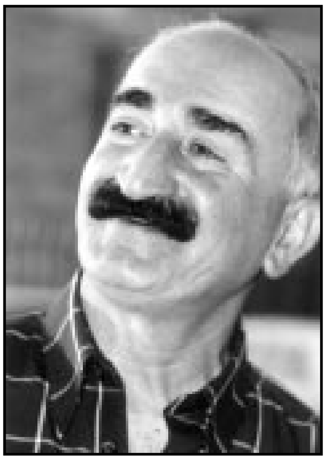

ئەحمەد سالار

کەسانی شانۆییەکە:
سالار: نووسەرە
پیرۆز: خێزانی نووسەرە
هونەر: منالّی نووسەرە
شەنگە: منالّی نووسەرە
پاشا: پاشای هەقایەتە
شاژن: شاژنی هەقایەت
ئەستێرەوان: ئەستێرەوانی دیوانی شایە
نازەنین: شازادەیە
لاوە: ئاشقی نازەنینە
کەسێک: نێردراوی شاری هەقایەتە

سالار: (گۆڤاری «ڕامان»ی بەدەستەوەیە و ئەی خوێنێتەوە)
عێل پاشای کوڕی جەمشید پاشا ئەمری بەدەوروبەرەکەی کردو وتی:
(ئەبێتەعێل پاشا) هەر لاوێک بتوانێ بچێتە- توونی بابا- و دەروازەکانی بشکێنێ ئەوا (سەوڵ) خانمی کیژمان ئەبێتە بووکی و..
پیرۆز: ئەوە ئەو هەرایەت لەچییە؟ ئەوە چی ئەخوێنیتەوە؟
سالار بەسەری باوکم وامزانی تەلەفزیۆنەکەیە.
سالار: پیرۆز ئەمە بابەتێکە کاک سەلام مەنمی لەسەر (توونی بابا) نووسیویەتی. بابەتەکە کارێکی بەراورد کارییە. لەنێوان (توونی بابا) و کۆشکی پەیکەرەکانی (خۆرخە لویس بۆرخیس) کە چیرۆکێکی هونەرییەو (توونی بابا) کەی لەمەڕ خۆشمان ئەفسانەیە.
پیرۆز: باشە خۆ تۆ ساڵەهایەکە خولیای شانۆی کەلەپووریت. چۆنە بیرت لەو ئەفسانەیە نەکردۆتەوە؟ (توونی بابا)، جاران ڕکیان لە کەسێ بوایەتەوە. ئەیان وت (ئاوی ئاموون چێ. توونی بابا چێ) مەبەستیان لەوە بوو نەیەتەوە.
سالار: (توونی بابا) هەزارو نۆسەدو دوو دەرە نەمدیوە کەس تێیدا بخەوێ بە دوو سەرە!
پیرۆز: ئێستا ئەڵێی چی؟ ها؟
سالار: بیرێکی لێ ئەکەمەوە.
(تاریکی)

شەنگە: (بەدەنگی بەرز وانە ئەخوێنێتەوە)
ڕۆژێکیان دەمەو بەیان دایکی ئازاد کوڕەکەی بانگ کردو پێی وت: ئازاد، ڕۆڵە، زووکە لە خەو ڕاپەڕە، وا باوکت و براکانت پێشت کەوتوون و چوونەتە کێڵگە (بەرە بەرە دەنگ

بەرز دەکاتەوە)، چونکە ئەمڕۆ یەکەم ڕۆژی گەنم تۆو کردنە کە ئازاد..

هونەر: (دێتە ژوورەوە) شەنگە، شەنگە، دایکم چیی پێ وتین؟ باوکم خەریکی شانۆنامە نووسینە.

شەنگە: (زیاتر دەنگ بەرز ئەکاتەوە) کە ئازاد چاوی کردەوە تەماشای کرد وا دایکیشی خۆی ئا..

پیرۆز: چییە کردووتانە بە جەنگی مەغڵووبە، گوناحە با سەری لێ تێک نەچێ، وتی مناڵەکانیشم دەوریان ئەبێ، بەشدار ئەبن. ئیتر مەیکەنە هەرا...

شەنگە: باشە من دەوری چی ئەبینم؟

هونەر: هەر شەنگە؟

شەنگە: ئەی دایکم؟

پیرۆز: دایکتانەو ئەشتوانێ دەوری شازادەی حەقایەتەکەش ببینێ.

باشە چۆنە باوکتان دەنگی لێوە نایە ئادەی با بزانین.

(تاریکی)

هونەر: ئەوە چییە! پرخە پرخیەتی.

شەنگە: باوکە.

پیرۆز: خەبەری مەکەنەوە.

سالار: (دێتە ژوورێ) لەلایەکەوە خەوم لێ کەوتبوو، لەلایەکی تریشەوە خەونم ئەبینی و دەنگە دەنگی ئێوە.. ئەزانی چۆنم بەسەر هاتووە؟

پیرۆز: خەونەکەت پچڕپچڕ بووە.

سالار: دەفەرموون بۆم گرێ بەنەوە.. ئادەی بزانم چۆن چۆنی بەیەکەوە ئەی بەستنەوە..

با بزانم.. ئێ زۆر چاکە، با نیوەی خەون و نیوەی ڕاستی بێت.

هونەر: باوکە خەونەکەت چی بوو، خەونت بەچییەوە بینی؟

(تاریکی)

سالار: چوون، ئەوانەی چوون.. چوون..

هەموان: چوون، چوون، ئەوانەی (توونی بابا) چوون، ئەوانەی چوون و نەهاتنەوە ئایا زەوی قووتی دان؟

ئاسمان هەڵیکێشان و هەڵیلووشین؟ چییان لێهات و لە کێ بپرسین و چۆن سۆراغیان کەین؟

سالار: دۆزیمەوە، ئا لێرەوە دەست پێ ئەکەم:

کێ بتوانێ پەی بە نهێنیی پڕ لە گرێ کوێرەکان و کلافە ئاڵۆزەکانی بەرێ؟ جەربەزە! کام جەربەزە؟ ئەی گوایە ئەوانی تر چی بوون؟!

دیارە تەلیسمێک لە ئارادایە، ئەو تەلیسمە؟ بۆتە دەردو بەڵای خەڵکێک.. جوانە.

پیرۆز: بیرت چووەوە، تۆ خۆت باست لە حەوت دیوار بەندەکەوە ئەکرد.

سالار: تۆ بڵێی حەوت تاقەکە. حەوت تاقەکە. باشە کە زانرا ئەو دیوار بەندانە، چی ئەنوێنن. ئەوا ئیتر نهێنییەکە ئاشکرا ئەبێ. ئەو حەوتە مەبەستێکی گرنگی تیایە. باشە گریمان شوێن گۆڕەکەیان پێ کرا، کەواتە چی ئەبێ؟.

هەرسێکیان: بابەتەکەی ئاڵۆز ئەبێ.

سالار: بەڵام هەر بە حەوتی ئەمێنێتەوە.

هونەر: باوکە چوزانی باسی چی ئەکا، کێ ئەڵێ هەر تاقە و بابەتێک نییە.

سالار: ئەو ژمارە حەوتە بە خۆڕایی نەهاتووە. حەوت واتای تەواوبوون و تەواوەتی ئەگەیێنێ.

(تاریکی)

سالار: ئەوەی خەیاڵی شازادە نازەنینی لە کەلەنابێ، ئەوا سەر بە گەرووی نەهەنگا ئەکات، هەر ئەوەندە زیاترەو زیاتر... بگرە هەزارو یەک کوێرەوەری و چەرمەسەری. ناتوانی مەبەست بپێکی، تەنها مەگەر بتوانی زەبری عەقڵ و زەبری بازوو یەکانگیر بکات. ئەو دەمە ئەتوانی هەست بە شوێن گۆڕگەییەکە بکات و وەک خۆی لێ بکاتەوە. ئادەی بابزانم من ئەمە ئەو پەیمان دەرەو وا ڕوو لەدیاری بەرزو جوانی شازادە نازەنین خانمی کچی پاشای هەقایەتی پشت کێوان ئەکەم. وا لە دەرگا ئەدەم.

(تاریکی)

(دیوانی شای شاری هەقایەت)

شا: ئاوا! خانمە خاسەکەم. ئەوە ڕای نازەنینی کچمانە؟ زۆر چاکە. من بەدڵمە.

شاژن: ئەمە بەلایەکەو هەمووانی گرتۆتەوە.

شا: خانمی خانمان، بفەرموون بزانین ئەستێرەوان چی لە هەگبەدایە، با بێتە ژوورەوە (ئەستێرەوان ئامادە ئەبێ)

ئەستێرەوان: سڵاو لە شاهی شاهان. پاشای وڵاتی هەقایەت.

شا: سڵاو. ئادەی. با بزانین بۆچی شازادە نازەنینی کچمان مەلوولەو پەستی بەری نادات؟

ئەستێرەوان: گەورەم شاهی سەروەرمان. تەنها دەرمانێ دەرمانی دەردی شازادەمانە.

شا: کام دەرمانە؟

ئەستێرەوان: لەو شیرازە تێکچوونەوەی لە کاری شوێن گۆڕکەی دیوار بەندەکانی سەربوردەی پیرۆزەوە سەری

هەڵداوەو بۆتە مایەی ترازانی مەدارەکانی بورجەکانی فەلەک.
(تاریکی)

(ماڵی سالار)

پیـــرۆز: ئێ پاشان؟ ئەوی شازادە لەچیی کەمە. چیی تری ئەوێ؟

سالار: ئەزانی بۆ پەستە؟ با بۆت ڕوونکەمەوە.

پیرۆز: تۆ چوزانی؟ خۆ تۆ لە وێوە نەهاتووی؟

سالار: ئەی من نووسەری بابەتەکە نیم؟

پیـــرۆز: ناڵێم نووسـەر نیت، بەڵام نابێ هۆکـارێکی زۆر بەهێز هەبێ تا ئەو شازادە نازەنینە خەمبار بکات؟

ســالار: بەپێی کام مەنتیق؟ ئێستا یان ئەوسا. دیارە بۆ ئەمڕۆکەیە.

پیرۆز: خۆ شازادە خەڵکی ئەم دەوروزەمانە نییە.

ســالار: ڕەنگە من و تۆ لەژێر کاریگەریی هەقایەتەکانا مـابین. وەرە با لە مناڵەکـان بپـرسین. ئادەی کـاکـە هونەر. شەنگە خان.

(تاریکی)

نازەنین: ئەمە منم شازادە نازەنین. چاکتر وایە بڵێم نازەنینە کلۆڵەکە. چۆن و بەچی دڵم خۆش کەم. ناکرێ و نابێ.. نا.. نا.. لەیەک ترازان و دەست تێـوەردانێکی بنچـینەکـان ئەو کارەساتەی ناوەتەوە. ئەوەتا لەو دەمەوە درەختەکان زڕبوون و ئافرەتەکان نەزۆک و کـانییـەکان کوێر بوونەوە.. باڵندەکانی ئاسـمـان هەواریش پەڕەوازە بوون و سـەریان لێ شـێـوا. بێ هێـلانە و بێ دان و ئاو.. تەمی بێ ئارامی و خـاکـە ساریی ئاسـمـانی شاری تەنیـوە. نە گوڵ بوون و ڕوخسـاری جـارانی هەیە، نەسازو نەی سۆزی ماوە. نە بلبل چریکە و چەهـ چەهەو خرۆش.

(هەڵوێستەیەک ئەکات، هەست بە هاتنی کەسێک ئەکات)

(لاوە دێتە ژوورەوە)

لاوە. ئەوە تۆی. بۆ درەنگ هاتی، ئەزانی چاوەڕوانی بەرۆژ و دەورو زەمـــان ئەگـــۆڕێت. ڕۆژ لەدوای ڕۆژ تـاڵتـــر ئەبێ.. ئەزانی بیرم لەچی ئەکردەوە؟

لاوە: بڵێم لەمن؟ یان لە ڕۆژگاری زڕ.. یان ڕەشە ڕۆژان. یان.. یان.. نازانم.

نازەنین: لەهیچ شتێ تەنها لەشتێ نەبێ.

لاوە: خۆشەویستی.

نازەنین: ئەو بەڵایەی خۆشەویستی ئالوودەیەتی.

لاوە: حـەز ناکـەم زۆر بیـری لێ بکەیـتـەوە. ئەمـە قـەدەرەو هاتووە.

نـــازەنـــین: ئەی ئەگـەر ڕەشـەبای قـەدەر درەخـتی بوونی هەمووانی لە ڕەگ و ڕیشەوە هەڵکەند؟

(تاریکی)

(ماڵی سالار)

پیـــرۆز: ئەوەش هەر لە خەونەکـەتا بوو؟ ئەوە ئەڵێ چی؟ باشە ئەگەر ئەو لاوەیە لە خۆشەویستییەکەیا سەر ڕاستە. بۆ نابزوێ، بۆ کارێک ناکا؟

هـونـەر: خەونی چی و هەقایەتی چی. خۆ ئەوە وەک ئێمە قسە ئەکات.

ســــــالار: باشـە کـوڕم چۆن قـســە بکات؟ ئەزانی ئێـوە نەتانهێشت قسەکانی تەواو بکات.

شەنگە: بابە ئەوە وەک ئەفلام کارتۆنەکەیان لێ کرد.

سالار: ئەفلام کارتۆنی چی؟

شـــەنگە: دوێنێ سەیرم ئەکرد. گەیشتە ئەوەی کچە پاشا قسەکەی بە باوکی بڵێ.

کارەبا کوژایەوە.

پیرۆز: سالار بزانە شەنگە چی ئەڵێ؟

ســـالار: شەنگە خان ئەگەر تۆ بوویتایە، چیت بە باوکت ئەوت؟

شەنگە: کچی ئەفلام کارتۆنەکە، یان شازادەی هەقایەتەکە؟

سالار: بە ئارەزووی خۆت.

(تاریکی)

نـــازەنـــین: ئەگەر لەسەر خواستەکەت سووریت و بە خۆتا ڕائەپەرمـووی، فـەرمـوو، لەمـڕۆ زووتر نییـــە. وەرە دیوان و بەوپەڕی بڕوا بەخۆ بوونەوە بڵێ.

(تاریکی)

لاوە: بەڵێ پاشای گەورەم، من ئامادەم، گیان لەسەر دەست و پشت بە یەزدان. وا لەبەر چاوی ئەم دەست و دایەرە بەڕێزەو لە دیاری بەرزو پاکژتاندا بەڵێن ئەیەم، ئەڕۆم یان نهێنییەکە ئاشکرا ئەکەم و ئەو تەلیسـمە ئەشکێنم کەتەرازووی بابەتی تاقە پیرۆزەکانی بوونی، نەنەگ و لەنگ کردووە.. یان ئەوەتا وەک ئەوانی پێشتر ئێوە خۆش، سەرەوەرم ئەمە دوا بەڵێنمە.

شا: دروستە و من ڕازیم، بزانن شازادە ئەڵێ چی.

(تاریکی)

(لە دەرگا ئەدرێ)

ســالار: توخوا ئەمە کاتی لە دەرگا دان و میوانە.. بە هەر حاڵ کوڕم بزانە کێیە (دەرگا لێدان زیاد ئەکات) بابە وا هات،

وا هات دەرگاکە لەبن دەرمەهێنە و لە گرێژەنەی مەبە. ئەرێ دوایی بیرم بخەنەوە گەیشتبووینە کوێ، باشە شەنگە خان تۆ بیرت تیژە باشە؟

هـونـەر: باوکە پەیامنێری تەلەفزیۆنە و ئەڵێ بۆ دیمانەی باوکت هاتووین.

ســالار: باشە بەخێر بێن سەرچاو، کورم نەیان وت کام کـەناڵەیە؟ نەتناسین؟ دەی خێـراکـە فـەرمـوویان لێ بکە با بفـەرمـوونە ژووری مـیـوان. ئا پیـرۆز چایەکـیـان بۆ لێنێ. (بەتەنیا ئەمێنێتەوە)

سـەد لە سـەد بۆ باسی ئەم بەرهەمـەم هاتوون ئای (توونی باوە عەمرە) چۆن منیشت ون کرد. نا.. نا بەسەری خۆی هەر سـەری لێ دەر ئەکـەم. باشـە لەکـێـوە هەواڵی ئەم ئیـشـەیان بیستووە.. زۆر ئاساییە کە من نووسینێکم بەدەستەوە ئەبێ تا بینراوێکی لێ ئەنووسم بەدەم باسی دەبینراوی ئەکەم، ئەوە گرفت نییە. بە هەر حاڵ. با پێشەکی پرۆڤەیەکی بۆ بکەم.

ئەو ئەپرسێ: ئەم بەرهەمەت ئە..

منیش ئـەڵێم: پێشەکی سوپاستان ئەکەم. بان چاوان هاتن. ئەم بەرهەمـەم (ئەوانەی توونی بابا چوون) پێکەنینێکی بۆ ئەکەم. نەتان بیستووە.. توونی بابا چێ. خۆی (توونی بابا) کـەوتۆتە ناوچەی دەربەندی خـان، نێـوانی خـڕی دەرەوێن و گوندی پونگڵـە، واتە رووباری سیـروان رۆژهەڵاتییـەتی. وا بزانم ئەم پێشەکییە بەسە پاشان دووەم پرسیار. چی بپرسن؟ ئا.. من باسی گرفتەکە ئەکەم. باس لە گرێ کوێرەی سەرەکیی شانۆییەکەوە ئەکـەم، ئەڵێم بەهۆی دەستکاریی یەک بەدوای یەکی بابەتی تاقـەکـانەوە سـەر لە وەرزەکـان و رەوتی ژیان تێکچـووە. رەنگە بپـرسن. شـتی وا چۆن ئەبێ! ئەی باشـە وەرامی من چۆن ئەبێ؟ براتم ئەڵێم: ئەگـەری ئەم رووداوە بێنەرە بەر چاوت. گریمان بەیانیـیـەک خـەڵکی کـاتێ بە ئاگا هاتن خـــۆر لە بری ئەوەی لە رۆژهەڵاتەوە هەڵهــاتبێ لە رۆژئاواوە سـپـێـدە ئەداو گـزنگ پەخش ئەکـات. جـوانە.. جوانە.. ئێ؟ ئەپرسم: باشە ئەوە سەرمەوقولات بەزۆر شت لێ نادات؟

لە وەراما چی ئەڵێن؟ چی تر ئەپرسن..

پیرۆز: باوکی دیار. ئەڵێم باوکی دیار لەگەڵ تۆمە. (سالار بیر ئەکاتەوە)

سالار: گەیشتە کوێ و.. (پیرۆز دێتە ژوورەوە)

پیرۆز: گەیشتە کوێ؟ ڕۆیشتن. وتیان بۆ جارێکی تر. (تاریکی)

نـازەنین: ئەوانەی بینینەوەیەک وێڵی سۆراغی راستییەکی کـردوون. ئەوانە لە چاوی ئەو هەست و ئارەزووەوە یەکـتـری ئەبینن، ئەوانە سـەردەمـەکـان و سنوورەکـان وەلاوە ئەنێن.. ئەوەتا لەلایەکەوە چاوم لەلاوەی دڵ بوریانە و لەلایەکی ترەوە چاوم لەماڵی (سـالار) ناوێکە ئەگـەر وانەبێ ئەو لە کـوێ و ئێـمـە لەکـوێ.. ئێـرە دوو هەزار سـاڵی بەر لەدایکبـوونی (عیـسا) پێغەمبەرەو ئەوانیش هەر لە کوردستانن، بەڵام لە رۆژانی لێ ئەداو لێ نادا.. فـەرمـوون ئا ئەوەتا پەنجـەرەکـەی کردەوە، هەردوو تاکەکەی خستە سەر پشت. (تاریکی)

سالار: هەوایەکی بەهاری دڵکەرەوەیە، بای وەشتەو درەخت شکۆفە ئەکات، بۆنی ژیانی پێوەیە..

(نازەنین دەرئەکەوێ. سالار ئەوق ئەبێ و ئەحەپەسێ)

نازەنین: سڵ مەکەو مەحەپەسێ. من نازەنینم ئەوەی...

سالار: نووسینەکەی من.

نازەنین: لە سێ هەزار ساڵەوە هاتووم.

ســالار: (چاوی هەڵئەگڵۆفێ) بەینی خۆمان بێ. ئەمەیە جـهـانگیـریی راسـتـەقـینە و تەواوەتی. خـانم ئەمـەوێ سەردانێکتان بکەم.

نازەنین: بەخێر بێی، بەڵام رەنگە لای خەڵکەکەی سەردەمی ئێمە سەیر بێ. وا نییە.

سـالار: نامۆ! رەنگە لای ئەو خەڵکە ئاخافتن و پۆشاکەکەم سەیر بێ، لەوەیە باسی ئەمرۆ بکەم شایانی پێکەنین بێ.

نـازەنـین: دوو دڵ مەبە و رێکەوە نایەڵین بێ هاورێ بیت، دیارییەکیشم بۆ هێناوی.

سالار: دیاری!

نــازەنــین: دیاری لە شـاری هەقـایەتەوە بۆ سـالاری هاو مەبەستمان، بروانە ئەم کڵاوە (کڵاوێکی پیشان ئەدات) ئەمە لای ئێوە بە (کڵاوی سحری جن) ناسراوە، ئێمە پێی ئەڵێین (کڵاوی گرەوی بەخت بردنەوە).. ئەمە هەر کـاتێ لە سەرت کـرد نابینرێی، بەڵام تۆ خـەڵکی ئەبینی. ئا ئەم زەنگۆڵە گچکەی قـوچکەکەشی بۆ بە دەنگەوە هاتنە، فەرمـوو منیش ئەگـەرێمـەوە شـارەکـەم بە ئومـێـدی کـۆشش یەکـخـستن... ماڵئاوا. (ئەڕوات)

سالار: خەونە یان راستی!؟ وا چاکە لای کەس باسی نەکەم و نهێنییـەکـانی ئەم کڵاوە زەنگۆڵەدارەش نەدرکێنم. باشـە پرسیارێک ئەبێ ئەوان بەو توانا سەیرەوە چ پێویستـەکیان بە کـەسێکی وەک من هەبێ! دیارە ئەمـە جـەختـە لەسـەر ئەو راسـتـیـیـەی کـە حـەقـیـقـەت بزر نابێ و سێ هەزار سـاڵیش بەسەریا بڕوا هەر ئەچینەوە سەری

(تاریکی)

(ئەندامانی خێزانی سالار ئەم گۆرانییە ئەڵێن)
ئێمە پەندێکتان بۆ ئەڵێینەوە
ئێوەش بۆ خۆتان لێکیدەنەوە
پەند نەخشی بەردی گشت دەورانێکە
یادگاری جوانی باو باوانێکە
وتیان ماسییەک گێژاو لوولی دا
ئەشکەنجەو ئازار وریای کردەوە
بووە وانە بۆی، بڕیاری پێ دا
ڕوو لە زەریای گەورە کاتەوە
پەندێکی تریش وای گێڕایەوە
جارێ هوشترێ ڕێگای بزر کرد
ئەزانێ چۆنی بە هۆش هاتەوە؟
کاتێ بیابانی وەبیر کەوتەوە
ڕەشەبا گوڵی لە ڕەگ هەڵکێشا
وەرزان ڕابوردو بەهار هاتەوە
گوڵ چون ڕەشەبای لە بوغزا تاسان
لەسەر بەردی ڕەق خونچەی کردەوە
(تاریکی)

هونەر: باوە گیان کەی کڵاوەکەت لەسەر ئەکەی؟
سالار: ئێستا ئەچمە دەرەوە بە کڵاوەکەوە دێمە ژوورەوە. بزانن ئەمبینن.
شەنگە: ئەی چیی لێ دێ.
پیرۆز: کچم ئارامت بێ، ئیتر ئەوە باوکتانە و..
(سالار ئەچێتە دەرەوە)
سالار: (لە دەرەوە دەنگی دێ) ئادەی چاوتان بنووقێنن.. نووقانتان؟
هەمووان: بەڵێ، بەڵێ.
سالار: یەک، دوو، سێ، وا هاتم.. چاوتان بکەنەوە
هەمووان: کوا؟ کوا..
پیرۆز منالێنە باوکتان ملی ڕێگای گرتووە.. چوو
(تاریکی)

سالار: ئەوەتام، ئەوەتام، لێرەم، گەیشتوومەتە بەردەم دەروازە هەرە گەورەکەی شاری هەقایەت، ئێستا سێ هەزارو سێ ساڵ بەر لەلای خۆمانە، کڵاوەکەم لەسەر ناوە و کەس نامبینێ.. ڕێگایەکی دوورو درێژی پڕ لە لێوارو هەڵدێرو پڕ لە دەعباو دڕندەم بڕیوە. هەنگاو نانم شەوو ڕۆژی بەیەکەوە گرێ ئەدا. ئای خەمم بە دەست ئەژنۆکانمەوە خواردووە. وادەی دەمەو بەیان بوو، کانییەکم هاتە ڕێ کە شۆڕەبییەکی بەژن خان و مان، پرچ و کەزییەی بە سەریا شۆڕکردبووەوە دوو قوم ئاوم خواردەوەو پڕیاسکەکەم ژێر سەرم ناو، تا ئەوەندی چاو تروکاندنێ. نوقمی خەوێکی گران بووم.
(قاقای پێکەنین دێ و بە ئاگا دێت)
ئێوە کێن؟
کەسێک: دۆستین، هیچ شپرزە مەبە و سڵ مەکە.
ئێمە تۆ ئەناسین و بۆ کۆمەکی تۆ نێردراوین.
سالار: کێ ئێوەی ڕاسپاردو ناردوونی؟
کەسێک: ئەوەی هاتە دیدارتان، شازادەی مەملەکەتی هەقایەت. نازەنین خانم.
سالار: بان چاوان.
کەسێک: جارێ پشووی خۆت بدە پاشان ڕێگا ئەگرینە بەر. (لاوە)ی دڵخوازی شازادەش لە شوێنی دیاری کراو چاوڕوانتە. فەرموو ئەم سپاردەیەشی بۆ ناردووی.
(پێچراوەیەکی ئەداتە دەست)
(تاریکی)

پیرۆز: شەنگە گیان. بڕۆ باوکت لە خەو هەڵسێنە. وا نیوەڕۆیە، قۆری و پیاڵەکان لا ئەبەم. (شەنگە ئەڕوات باوکی خەبەر کاتەوە)، چاک ئەم پیاوە سەری خۆی بەم توونی بابایەوە جەنجاڵ کردووە، لە ئەوەڵەوە خەتاکەش خەتای من بوو دیارە درەنگ خەوی لێ کەوتووە..(شەنگە دێتەوە).
پیرۆز: ها کچەکەم خەبەرت کردەوە؟
شەنگە: ئەڵێ: با خەونەکەم بیر نەچێتەوە، بە بینراو ئەیاننووسمەوە.. تازە نانی بەیانی ناخۆم.
پیرۆز: خۆی داناوە لەماڵی پاشای هەقایەت نان بخوا چاک لە کەللەی داوە، (هونەر دێت)
هونەر: دایکە لەگەڵ باوکمتە؟
پیرۆز: ئەی هەر ئەو نییە بۆتە پاڵەوانەکەی (توونی بابا)؟
هونەر: ئەبێ ئێستا لەتاقی چەندە هەمیا بێ؟
(تاریکی)

(سالار باسی بینراوی دیوار بەندەکە ئەکات و لەلایەن ئەکتەرەکانەوە نمایش ئەکرێ)
لاوە: (دێتە سەر شانۆ) وەرە لێرەوە بڕوانە. با بزانین ئەمە یەکەم بابەت و یەکەم تاق و دەرووە.
سالار: ئادەی (تەماشا ئەکەن).
لاوە: ئەمە لە یەکەم تاق ئەکات. ئەزانی بە چیا ئەزانم؟ بابەتەکەی سەرەتایە بۆ سەر گوزشتەکە.
لەم سوارە بۆشناغە دەماغ بەرزە بڕوانە شەدەی لار داناوە و خەنجەری گۆپکە زێڕینەی بە پشتێنی قەف قەفیا کردووە و لە مشتووی سپی ساکاری بڕوانە، ئەو جووتە کەوشە شەمامە

ڕەنگەی لەپێی کردووە و پووزەوانەی گوڵنگەداری مەرزی لێ هەڵکێشاوە. ئاو زەنگی لێ ئەداو ڕیشووی شەدەی لەناو پەنجەکانی باکەدا گەمان ئەکات. ئەها کە عەجەب شۆڕە سوارێکە. ئەبێ هەوای چ کۆنە هەواری لە پەردەی دڵی دابێ.

(گۆرانی لەسەر تەپڵی سواری، یان تەپڵی جەنگ)

گۆرانی:

هەی لاو، هەی لاو، هەی لاوە
هەی سوار، هەی سوار، هەی سوارە
تەپڵی سوارییان لێ دا
دارو بەیداخ هەڵبڕا
ئاوزەنگی چەخماخەی دا
خرمە خرمی سمانە
نەعرەتە تا ئاسمانە
ئەسپان باڵیان گرتووە
شەدە با ئەیشەکێنێ
ئای لە کوڕی گەرمێنێ
هەی لاو، هەی لاو، هەی لاوە
هەی سوار، هەی سوار، هەی سوارە

هونەر: دایکە تا بازاڕ ئەڕۆم، زۆرم پێ ناچێ، زوو ئەگەڕێمەوە.

پیرۆز: باشە کوڕەکەم ئاگات لە خۆت بێ. لە گەڕانەوەتا سەرێ لە دایە وەنەوش بدە. بڵێ بۆیە باوکم دیار نییە. ئەم ماوەیە تۆزێ سەرقاڵە، با دایە وەنەوش غایلە نەکات کە کوڕەکەی سەری لێ نادات.

هونەر: باوکم هەر خەوتووە.

شەنگە: خەوتنی چی! دەمێکە ڕۆیشتووە.

پیرۆز: بۆ کوێ چووە؟ لە ژوورەکەی نەهاتۆتە دەرێ.

هونەر: ئادەی (خۆی ئەکا بە ژوورا)

(تاریکی)

(دیوانی پاشای هەقایەت)

شاژن: کەواتە ئێستا نهێنییەکە ئاشکرا بوو. نەیانوتووە کەی ئەگەڕێتەوە؟

شا: گەڕانەوە! ئەوەیان زۆری ماوە کارەکەیان زۆر ئەخایێنێ.

شاژن: کەی ئەم هەواڵانەیان گەیشت؟ و چۆن توانرا..

شا: ئەوە بوو.. ها پەردەدار، ئەوە کێیە چاوەڕوانە؟ (تەماشا ئەکات)

فەرموو حەکیمی داناو ئەستێرەوانی شاهانە (ئەستێرەوان دێتە ژوورەوە)

ئەستێرەوان: سڵاو لە شاهی سەروەرمان.

شا: سڵاو، بەخێرهاتی ئەستێرەوان، باش بوو لەکاتی خۆیدا هاتی.

با بزانم تۆ ئەڵێی چی؟

ئەستێرەوان: لەخزمەتام تاجی سەرمان.

شا: تاوێ لەمەوبەر، لەگەڵ شاژنا باسی ئەو هەواڵەمان ئەکرد. هەواڵی ئەو جووتە هاوڕێیەی، یەکێکیان لای ئێمە و بە بەڵێنەوە ڕووی لە توونی باباکردووە و ئەوی تریان، کە هەر لە وڵاتی کوردانەوە هاتووە و هەر بۆ هەمان مەبەست.

ئەستێرەوان: ئاگادارم، گەورەم ئەتەوێ بیانبینی؟

شا: بەڵێ، بەڵام چۆن و بەچی؟!

ئەستێرەوان: شازادە نازەنین خانم، کڵاوی ئەفسووناویی بردنەوەی گرەوی بەخت و نگینی بەو بەخشی و ئەویش بەدیاری ئەو شتەی بۆ هێنابوو کە دنیای پێ ئەبینرێ ئەمەیان قسەی من نییە، قسەی ئەوە. گوایە لەگەڵ مانگا یەکخراوە، لە مانگەوە سەیری دنیا ئەکا، ئەمەش هەر قسەی ئەوە.

شاژن: لەمانگەوە!

(تاریکی)

سالار: باشە بۆ نابێ؟ من ئەگەڕێمەوە بۆ ئەو دێر زەمانەو ئامێری سەتەلایت ئەکەمە دیاری، ئەوان ئێمە ببینن و ئێمەش ئەوان ببینین.

پیرۆز: هەردوولامان ئەحەپەسێن. شتی وا ئەبێت؟

هونەر: باوکم ئەیەوێ هەردوو زەمانەکە یەکخات.

سالار: تەواوە، مادامەکی کێشەی ئاڵۆزکردنی بابەتەکانی (توونی بابا) لە ئارادایە و هەر چۆن گرفتی ئەو باپیرانەمان بووە. گرفتی ئێمەشە کەواتە (گۆرانی) هەمووان:

با تەماشاکەین بڕوانین
ئەمەش سندووقی دنیایە
شتی سەیر سەیری تیایە
پێکهێنانی ئەو پردەیە
دوو سەردەمی ئەم خەڵکەیە
بەیەک مەبەست ئەگەیێنێ
پەیامبەری پەیامێکە
لە مۆمدانی داگیرساویا
مۆمی ئەشقی مەمی دوێنێ
مەمی ئەمڕۆ، مەمی سبەی
دائەگیرسێ..
با هەزاران ساڵی سڕی
شەختەو سەهۆڵ
کەڕو کاسی و کپێتی بێ

تەماشاکەن چاک بڕوانن.
(تاریکی)

(دیوانی شای هەقایەت)

نازەنین: ئەستێرەوان وای وت؟ دیارە دوو تاقیان نەقشەکەی کوێر کراوەتەوە، دزراوە.. لە کتێبە پیرۆزەکەدا و لە لەوحی یەکەما بە حەوت تاق ناوی ئەبات. نەک پێنج تاق.

شاژن: هەرواشە کەواتە

نازەنین: دایکە گیان ئەم ئاڵۆزییە، ئەم سەر لێشێوانییە..
(شا دێتە ژوورەوە)

شا: نەمزانی، هەر تاقە و چ باسێکە. کوا؟ لە کوێیە ئەستێرەوان؟ با ئامادەبێ.

شاژن: بۆ چیتە؟

شا: بزانم لەوێ چ باسە؟

شاژن: لە دنیای عەجایەبات؟

شا: نەخێر لە (توونی بابا). ئەو تاقانەی تر کێوە چوون؟

نازەنین: بابی سەروەرم، ئێستا ئەو شتە ئەهێنم، دیارییەکەی دنیای شپرزەیی.

شا: ئەوەی هیچی لێ حاڵی نەبووین.

نازەنین: نا.. بابە گیان، ئەوا ئەیهێنم و لە (توونی بابا) بڕوانە.

(تاریکی)

(ماڵی سالارە)

پیرۆز: گەیشتیتە کوێ؟ ئەوە زانیمان، ئەتوانن ئێمە و ئەوێ ببینن.

سالار: بیر لەوە ئەکەمەوە، ئەم باسەی لەم ماڵەوە دەستمان پێ کرد، تەشەنە بکات و هەموان بگرێتەوە، ئەوە مەبەستمە. ئەی بۆچی ئەنووسم؟ نەمانی ئەو دوو تاقە ناتەواو کردنە.. ئەمەم بە چارەنووسی خۆمانەوەم گرێ داوە. ئەوەی لێیان دزیوین چییە و کێ دزیوبەتی، ئەمە گرێی باسەکەیە. ئایە ئەینێینەوە لە کوێ و چۆن ئا لێرەوە ئەبێ و..

پیرۆز: دیارە خەوت لێ تەری بووە، بۆیە..

سالار: خەو.. بۆیە لێرەدا نووسینەکەت وەستاوە. بەڵێ بەڵێ.. ئێستاکە قسە ئەکەین ئەمە بینراوەکانی ئەمڕۆیە کە پێویستی بە تەواوی کەرەکانی هەیە، ئەویش خەون.. خەون.. بەڵێ خەون.

پیرۆز: گریان تووشی خەوزڕان بووی.. ها؟

سالار: ئافەرین ئەمەش ئەبێتە بینراوێک.. دکتۆرم بۆ بانگ ئەکەیت، دکتۆری دیار.. دکتۆری دەروون ناسی.. ئیتر
(کەسایەتی دوکتۆرو خۆی ئەنوێنێ)

سوپاس دکتۆر گیان، ئەزانی گرفتەکەی من لە کوێوە دەست پێ ئەکات، حەز ئەکەم پێشەکیەکت بخەمە خزمەت.. بەڵێ ماوەیەکە سەرقاڵی بابەتێکم ئەویش بابەتی (توونی بابا)یە...... بۆچی توونی بابا؟

:بۆچی توونی بابا؟

مامۆستای پەیمانگەی هونەرە جوانەکانی شاری سلێمانی بووم، ئەو ڕۆژە. وادەی تاقی کردنەوەی پراکتیکیی ئەو قوتابییانە بوو کە پێشکەشی پەیمانگایان کردبوو بە ئومێدی وەرگرتنیان. ئێمە چەند مامۆستایەک بووین لە ڕیزی یەکەمی بەر تەختەی شانۆکەدا دانیشتبووین. ناوی قوتابییەک خوێنرایەوە بانگ کرا بۆ سەر شانۆکە. مامۆستا (بەدیعە دارتاش) یادی بەخێر، وتی: ئەزانن کوڕی کێیە؟

: ئەم قوتابییە؟

: بەڵێ.

: (بەچرپە) کوڕی هونەرمەندە بێ سەرو شوێنەکەیە.. کوڕی (قادر کابان)ە.

: ئادەی با بزانین، چیت ئامادە کردووە.

(قوتابییەکە بینراوێکی بێ دەنگ نمایش ئەکات)

کە سەرنجی بینراوەکەم دا، بینراوێکی ترم ئەهاتە بەرچاو، ئەو ڕۆژەی باوکیان بانگ کرد، دەوری چێشت هەنگاو بوون.. چاوەڕوان بوو.. ئەو کوڕە، تەمەنی سێ چوار ساڵێک ئەبوو.. هەر چاوەڕوانی هاتنەوەی باوکی بوو.. پێنج ساڵی پەیمانگەی ڕابردوو هەر چاوەڕوان بوو.. لەم ڕۆژانەدا سۆراغیم کرد وتیان هەر چاوەڕوانە.. بۆ نەهاتەوە.. (وەک بە ئاگا بێتەوە) دکتۆر. بۆ خەوزڕانەکەم.. دکتۆر بۆ خەوزڕانەکەم.. پێویست ناکات، پێویست ناکات.

ئا.. بینراوێکی تر.. جارێکی تریش مەملەکەتی هەقایەت و بە یادی چاوە کەژاڵەکانی شازادە نازەنینی خان و مانەوە (لاوە) هۆرە ئەچریکێنێ و (سالار)یش ئەوەتام باسی تاقی دووەم ئەکەم و بە تەلەفزیۆن ئەبینرێ.

(هونەر) ئادەی بابە بیکەنەوە.

(تاریکی)

(نمایشی تاقەکان ئەکرێ)

نازەنین: بڕوانن.. ئەوە دەروازەی دووەمە. ئەو دیواربەندە، قاڵیچە ڕەنگاوڕەنگەکەی حەزرەتی (سلێمانە) و بڕوانن نزای باران بارین لە یەزدان ئەکات.

قاڵیچەیەکی جوان و ڕازاوەیە وێنەی چەندەها باڵندەی لەسەر نەخش کراوە.. ئەوەش دەروازەی سێیەم، فەرموون بڕوانن. شەن و سێلک و بێژنگ و جەواڵ و هۆریان بە دەستەوەیە و ڕووەو خەرمانێکی کوتراو ئەچن.. ئەوە کەسێکە

و خوێدانێکی بەدەستەوەیە و مەڕو بزن لەسەر گاشە بەردەکان خۆی ئەدات..

پیرۆز: (خوێدانەکەی بەدەستەوەیە پیشانی منداڵەکانی ئەدات)

تەماشاکەن ئائەمە خوێدانەکەیە.. بڕوانن ئەمە وێنەی لەسەر نەخش کراوە.. ئەوە مانگ و ئەوە ئەستێرەکانە..

با (سالار) تەواوی کات و بۆتانی باس کات. وەرە نۆرەی تۆیە.

سالار: چییە؟ ئەو هەرایەتان لەچییە؟

دووبارە نەتانهێشت خەونەکەم بە تەواوەتی ببینم.

پیرۆز: ئەوەی کە بینیت چی بوو؟ بە کورتی.

سالار: بەهۆی ئەو ئامێرەی کە بە دیاری بۆ شازادەی شاری هەقایەتم ناردووە. ئێستا ئەوانیش شەوانە سەیری بەرنامەکانی ئێمە دەکەن. زیاتر حەزیان لە فیلمە کارتۆنییەکانە و بڕیاردیان داوە پاش هەڵهێنانی نهێنییەکانی (توونی بابا)سەردانێکمان بکەن ئێمەش بۆ پێشوازییان ڕوو لە دەری توونی بابا ئەکەین و.. ئەوەندە

(تاریکی)

هەمووان/ (گۆرانی)
ئەگێڕنەوە توونی بابا
لەتاقی یەکەمینا
ململانێ گەرم بوو
پڕ ئەشکەنجەو سەخت بوو
وادەی ڕووبەڕوو بوونە
ئاوزەنگی ئاگر گرتی
ئەسپی سەرکەش هەڵشاخی
شەدە با ئەیشەکێنێ
حیلە شاخە و شاخ ئەڕوا
بۆتە تەپڵ و کەڕەنا
ئەگێڕنەوە توونی بابا:
تاق تاقی دووەمینە
پێغەمبەر سلێمانە
قاڵیچەی باڵندە نەخش
دنیای تیادا ئەنوێنێ
نزای باران بارینیە
جووتیار چاوی لە هەورە
زەوی چاوی لەتۆوە
ئەخەی دڵ بۆ بارانە
خوایە بارانێ داکا
ژیان لە بارانایە

* * *

(توونی بابایە)

لاوە: یەکەمان دی، دووەمان دی.. بەڵێ ئەوا گەشتینە دوا تاق، کە پێنجەمین تاقە قسەکەی تۆیە، ئەبوو حەوت تاق بوایە. ئەی دوانەکەی تری!

سالار: کێشەکەی ئێمە بۆ ئەو دوو تاقە بزر کراوە ئەگەڕێتەوە. چییان لێهاتوو؟ بۆ کوێ براوە، ئەم هەموو بەڵایە بەسەر شاری یارانی هەقایەت هاتووە یارانی شاری ئەمڕۆش. وەرە با شتێک بکەین، ڕەنگە باری ڕاستیەکەمان بۆ دەرکەوێ.

لاوە: چۆن؟

سالار: با سەیری بابەتەکانی تاق بەتاق بکەین و ئەوسا بزانین چی لێ دابڕکراوە

لاوە: چی لێ دزراوە. دیارە بە ناتەواوی واتاکەدا دەرناکەوێ.

سالار: فەرموو با پیادا بچینەوە

(تاریکی)

(دیوانی شای هەقایەت)

شا: ئەوە ئەستێرەوان وای بۆ ئەچێ. ئەی با بزانین شازادە نازەنین خانمان چی ئەڵێ.

نازەنین: بابی سەروەرم، گەلێک بیرم لێ کردۆتەوە، هەرچەندە سەر ئەهێنم و سەر ئەبەم، بە ئاشکرا هەست بە شوێن گۆڕکەییان ئەکەم

شا: ئادەی با بزانین چۆن چۆنی؟

ئەستێرەوان: گەورەم پاشای زەمان، ڕێگا بفەرموو بە نۆکەرتان پرسیارێ بخەمە خزمەت شازادە خان.

شا: پرسیار؟ لە بارەی چییەوە؟

ئەستێرەوان: قوربان گەر تاقەکان شوێن گۆڕکەیان پێ کراوە، بۆ ئەڵێن یەکەم تاق و دووەم تاق و ئەو جۆر ناونانە لە چییەوە هاتووە؟

نازەنین: ڕێگا بفەرموون. جەنابی ئەستێرەوان، بەر لەناو شتەکە هەبوو، جگە لەوەی کە ئەو تاقی سەرەتایە دانراوە دووەم لە ئارادا نەبووە. بابی سەروەرم ڕێگا بفەرموێ ئەم پرسیارە لەکاکی ئەستێرەوان بکەم: تاقی یەکەم ململانێ بێ و دووەم ژیان. ئەمە ئەبێت؟ بێگومان نەخێر، سەرەتا ژیانە و پاشان ململانێ کەواتە کێ ڕاستە؟

(تاریکی)

(توونی بابایە)

لاوە: نازەنینەکەم، ئەمەش ناوەرۆک و بابەتی تاقی سێیەمین دەروازەیە.

ئا ئەو نووسینانە گوزارشت لە کوشتن و برین و وێرانکاری و ئەتک ئەکات. بڕوانە ئەها لەم دیوار بەندەدا چۆن شمشێر لە گەردن ئەداو خوێن تا تەپڵی سەر فیچقە ئەکات... ئەها (شمشێر پیشانی بینەران ئەدرێ)

بڕوانن شمشێرەکان لەت بوون (بە شکاوی فڕێی ئەدات) کوژراوەکان زیندوو بوونەوە. خۆر لە ئاسۆوە هەڵهات و تاریکی نەما.

سالار: (لاوە) تۆ بڵێی نازەنین خانم گوێی لێت بێ؟

(تاریکی)

نازەنین: بەردەوام بە، گوێم لێتە، زۆر باش. ڕوو لە پێنجەم دەروازەکە.

لاوە: ئەوەتا، ئەمەش پێنجەمین دەروازەیە. دوا دەروازەو کۆتاییە.

هەمووان: دوایین دیواری بەندەکەیە
کتێب و ئاگر و چیا
پیر شالیاری مەزنە و نزا ئەکا
کتێب و ئاگر و چیا
کتێب و ئاگر و چیا...

(تاریکی)

(ماڵی سالار)

پیرۆز: سالار خەوت؟

هونەر: کوێرا!

شەنگە: باوکە...

پیرۆز: دەنگت نەبوو، وتمان دیارە خەوتووە.

سالار: من نەخەوتووم، ئەوان خەوتن.. پاش ئەوەی تەواو ماندوو بوون. دوو تاق ونە.. نییە.. کوێوە چووە.. چ دەستێ هەڵیکەندووە و بۆچی هەڵیکەندووە؟ ئەوان خەوتن.. شای دڕندەو دێو و دڕنج. گشت خرۆشان چاو چڵکنێکیان نارد سۆراغیمان کات..

پیرۆز: ئەوەیان ئەزانین.. لاقیان بەناو لاقی یەکا کرد، بۆ ئەوەی هەر گیانلەبەرێ بیەوێ زەفەریان پێ بەرێ بە ئاگا بێن. کاتێ چاوچنۆک بینی.. دای بەسەریا و هاواری کرد:

هەمووان:
توونی بابا هەزارو نۆسەدو دوو دەرە
نەمدیوە کەس تێیدا بخەوێ بە دوو سەرە.

سالار: کەواتە دوو سەر دوو عەقڵ لە عەقڵێ بەهێزترە.

(تاریکی)

(دیوانی شای هەقایەت)

نازەنین: هەژدیهاکانی دەوروبەریش بە ئاگا هاتوون!

شاژن: کچەکەم دڵ لە دڵ مەدە، بابت ئەیوت گەلێک چوون و چوون.

نازەنین: ئەی چار. چارە؟ هەر چاوەڕوانی، هەر بێ دەنگی؟ نا..ئەبێ کارێک بکەین باشەکەی ئەو بای وادەیە هەڵدەکات و شکۆفە بەدرەختەکان ئەکات. ئەی کەی دایکان کۆرپە بە سینەی خۆیانەوە ئەبینن.

شاژن: ئەبێ ئەستێرەوان چی بڵێ؟

نازەنین: ئەو لە ئەستێرەو ئاسمان ئەڕوانێ..

شاژن: ئەی لەکوێ بڕوانێ؟ ئەو ئەستێرەوانە.

نازەنین: لە زەوی.

(تاریکی)

(ماڵی سالار)

سالار: پیرۆز ئەمە کۆتایی شانۆییەکەیە.

هونەر: باوکە کۆتایی!

سالار: ئەبێ کۆتایی بێ

هونەر: ناکرێ بەردەوام بێ.

سالار: بۆ کوێ؟

پیرۆز: باشە، زۆر جار، کۆتاییەکە بۆ بینەر بەجێ دێڵن. نابێ.

سالار: بۆ بینەر. نە. ئێمە دەستمان پێ کرد بەدوای گرفتەکەدا چووین، ئەو گرفتەی کە ئەوە هەزارو... پێویست ناکات تا حەوتەکە شوێنی خۆیان نەگرنەوە، هەر وا ئەڕوا

مناڵەکان: حەوتەکە!

سالار: بەڵێ تەواوە نییە کە.. بەڵێ..

پیرۆز: ئەی لاوەی بەستەزمانی دڵبراوت کوێوە برد؟ ئەو شازادە نازەنینە چاوەڕوان بێ؟

سالار: تەواو.. تەواوبوون.. ئەوە نازەنین، ئەو بەیانییە بە بەرگی سەرتاپا شینەوە و گوڵێکی سوور سووری بەدەستەوە گرت و ڕووی لە بانیژە بەر کراوەکەی کۆشکی شاهانە کرد و ورد ئەیڕوانی، چاوەڕوانی چاونەترسێکی لە (لاوە) جەربەزەتری ئەکرد لێی وەرگرێ و بۆی لەسەر پەرچەم دا.

(کۆتایی)

پایزی ۲۰۰۲